

Jongens bij de les

Door Jan Ruigrok

Op 8 juni 2017 organiseerde Medilex Onderwijs het symposium 'Jongens bij de les' waar de vraag hoe je dit voor elkaar krijgt, centraal stond.

Een actueel thema bleek uit een artikel in de Volkskrant van de zaterdag daarvoor. Daarin werd in een uitgebreid artikel verslag gedaan over de machteloosheid van scholen tegenover de onderwereld die in toenemende mate jongens die de verleidingen moeilijk kunnen weerstaan, rekruteert als drugdealer.

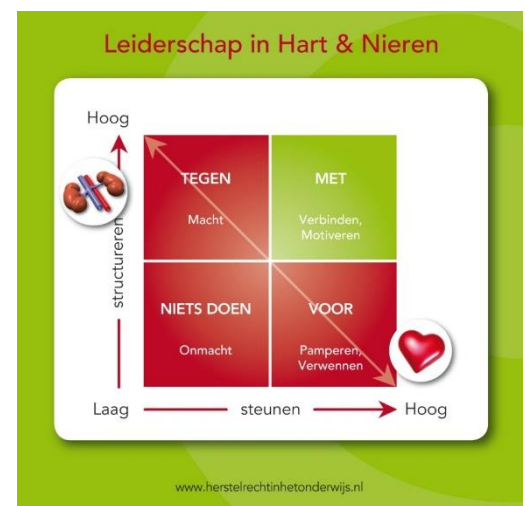
Twee vragen

In voorbereiding op mijn bijdrage aan het symposium stelde ik de deelnemers de vragen:

- 1) Over welke kwaliteiten moet een onderwijsprofessional beschikken om jongens bij de les te houden?
- 2) Aan welke behoeften van jongens komt hij of zij daarmee tegemoet?

De genoemde kwaliteiten verdeelde ik over in twee categorieën, die van Steunen en Sturen. Die corresponderen met het model van Leiderschap in Hart & Nieren, van waaruit *herstelgericht werken* het pedagogisch klimaat vormgeeft. Een optimale combinatie van steunende en sturende kwaliteiten brengt de leraar/ begeleider in het vak MET, dat van samenwerking en verbinding. De diagonaal loopt van 'Niets mag' (linksboven) naar 'Alles mag' (rechts onder).

De antwoorden van de deelnemers staan hieronder. Daarvoor staat de reactie van leerlingen van groep van 5 van Gymnasium Beekvliet in Sint-Michelsgestel. Hun lerares, Wilma van Dartel, legde de vraag aan hen voor.

Door jongens genoemde kwaliteiten waaraan leraren moeten voldoen om hen bij de les te houden

Nr.	Kwaliteit onderwijsprofessional	Behoeftte van jongens waaraan deze tegemoetkomt
1	Verbinding zoeken en vinden, met stip op 1!	Gezien en gewaardeerd worden
2	Humor	Omdat lachen gezond is en verbinding schept
3	Respect weten te verdienen	Respect kunnen tonen, niet omdat het moet maar omdat je dat wilt.
4	Competitie-element inbouwen	Competitief ingesteld, meisjes ook trouwens.

Door symposiumdeelnemers genoemde kwaliteiten en behoeften

Kwaliteit		Vervulde behoefte en jongens/ mannen
Steunend vlak	Sturend vlak	
	duidelijk zijn	Duidelijkheid
rekening houden dat ze willen bewegen en spelletjes doen		Beweging. Competitie. Gezien worden Status in de groep
interesse in leerling, individueel aanspreken		
op de hoogte zijn van jongensbehoeften		beweeglijkheid
Humor		Luchtigheid en relativering
Uitdaging bieden		Competitie
Contact maken		Gezien worden
Motiveren		Het nut zien
Buiten structuur ook keuze bieden		Autonomie
<i>'De kwaliteiten en behoeften zijn ook grotendeels van toepassing op meisjes'</i>		
	Hoge verwachtingen hebben en goed werk expliciet belonen	Jongens hebben behoefte aan een positieve grondhouding. Het houdt hen bij de les en leidt eerder tot intrinsieke motivatie
	Structuur bieden en duidelijk grenzen stellen.	Jongens zoeken meer dan meisjes de grenzen op en hebben er behoefte aan te weten wat de kaders zijn.
Belangstelling tonen voor de leerling.		Jongens hebben nog meer dan meisjes

		belangstelling voor zaken buiten het klaslokaal en vinden het prettig als daar door een docent interesse in wordt getoond.
Humor		prettige en ontspannen sfeer in de klas die ten goede komt aan het leren (positief leerklimaat)
humor/relaxed zijn		behoefte aan ontspannen sfeer
	consequent zijn	duidelijkheid
rechtvaardig		gelijkwaardigheid
boeiend		rolmodel
Excuses kunnen aanbieden/zelfreflectie		Gevoel serieus/als een soort gelijke behandeld te worden
	Relativeren nut van discipline/schoolse motivatie, kunnen benadrukken en of verantwoorden wat de zin ervan is	Jongens hebben het gevoel dat ze vaak alleen maar dingen moeten omdat die nu eenmaal moeten. Ervaren weinig betekenis in hun leren.
Empathie: verplaatsen in hun leefwereld/hun gevoelens en gedrag proberen te begrijpen		Gezien te worden, voelen dat iemand luistert naar hun waarom achter gedrag/opmerkingen etc
Humor		Luchtigheid en relativering
Zich in kunnen leven in de leefwereld van jongens		Leraar begrijpt waar hij mee bezig is (behalve school)
Weten waar jongens zich buiten school mee bezig houden		Leraar kan tot op zekere hoogte meepraten, geeft een vertrouwd gevoel
	Kennis van de mogelijkheden en onmogelijkheden mbt concentratie, kunnen plannen, zelfstandigheid	Leraar heeft begrip als zaken mislopen.
humor		dat er spontane, ondoordachte acties ook een keer met een korreltje zout worden genomen
	Duidelijke regels met duidelijke consequenties	respect en duidelijke grenzen
Ze ook daadwerkelijk (lichamelijk) laten bewegen en/of alle zintuigen laten gebruiken; laten leren door proefondervindelijke waarneming		Jongens zijn beweeglijk(er) en kunnen moeilijk(er) stilzitten
	Structuur/planning: Drie	Behoefte van jongens waaraan deze tegemoetkomt. Lange

	R's: REINHEID RUST, REGELMAAT	termijn planning is nog niet haalbaar vanwege hersenen die dit nog niet ontwikkeld hebben; zeker bij jongens onderbouw
Nieuwsgierigheid en ook eer- en verantwoordelijkheidsgevoel prikkelen		Jongens willen graag direct het praktische nut van de (theoretische) lesinhoud op korte termijn zien dus moet je er een soort onderzoek van maken in het hier en nu waarbij het competitiegevoel en de natuurlijke nieuwsgierigheid geprikkeld worden
Taak- en onderzoek gericht laten werken (try-and-error)		Jongens willen vooral graag iets DOEN en zelf uitvinden/ontdekken!
inspireren		heeft vaak voorbeelden nodig; leren is niet "stom"
Motiveren		Beweging; liever de "bink" dan de "stuut" van de klas; dikwijls: grote mond, klein hartje
Innoveren		Het nut zien
individualiseren		gaat ogenschijnlijk graag met de groep mee, maar kan alleen vaak meer dan hij laat zien; eigen niveau motiveert meer
Begrip hebben		begrepen voelen
Inleving		
	Consequent zijn	Duidelijkheid
Humor hebben		Speelsheid
Tegen een plagerijtje kunnen		Beetje kunnen dollen
Energiek	Energie	
duidelijke grenzen stellen - autoriteit / kennis		grenzen - tot hoever kunnen ze gaan, respect, hiërarchie
humor		plezier hebben, druk eraf halen
ruimte voor beweging		fysieke beweeglijkheid
duidelijke en concrete opdrachten		concreet, niet te vaag en 'vrouwelijk'
Onderwijs aanpassen op behoefte van de leerlingen en op niveau geven		uitdaging
Kunnen communiceren		Begrepen voelen
Humor		
opdrachten kunnen bedenken waarbij gelopen, gestaan mag/moet worden en dit ook functioneel is voor de les (niet puur bewegen om het bewegen)		bewegen

spelelementen kunnen inzetten die aansluiten op de inhoud van de les		competitie
	duidelijk zijn	jongens houden van duidelijkheid,
rekening houden dat ze willen bewegen en spelletjes doen.		vinden het moeilijk om stil te zitten en zijn vaak erg competitief
	Leerlingen positief benaderen	Je welkom voelen/ gemotiveerd worden
	Structuur en duidelijkheid bieden	Duidelijkheid in de lessen, goede uitleg
Afwisseling bieden		beweging, afleiding,
open zijn	gevoel geven dat je er voor ze bent/ ze begrijpt	open zijn
Creativiteit in lesontwerp		Uitproberen en experimenteren tijdens het leerproces
Kunnen differentiëren in opdrachten (dus uitvoering mag op verschillende manieren)		Minder talig en meer -doen/ervarenØ in het onderwijs (hoort ook bij 1)
Humor kunnen inzetten bij corrigeren/lesuitleg		Niet te veel emotie (boosheid) zien in docent, maar wel boodschap begrijpen dat het nu klaar is// jongens -dollenØ graag met elkaar en hangen ook graag de grapjas uit
Kernachtig uitleg kunnen geven		verliezen zich niet graag in details (behalve als het over concrete feiten gaat ;)/maken weinig aantekeningen/ houden antwoorden altijd erg kort op toetsen met veel schrijfwerk als geschiedenis en Nederlands
Creativiteit in lesontwerp		Uitproberen en experimenteren tijdens het leerproces
	duidelijkheid	weten wat er van hen verwacht wordt
wisselende werkvormen		concentratie beter
praktisch gericht		dingen mogen doen, hun handen laten gebruiken
inlevingsvermogen in jongens		lesmateriaal meer aan laten sluiten bij "jongensdingen".
oprecht geïnteresseerd zijn in wat jongens ergens van vinden		persoonlijke aandacht (maar ook meisjes willen dit)

korte en krachtige boodschappen uitzenden		duidelijke opdrachten ontvangen (maar dit geldt ook voor meisjes)
ruimte geven voor "lopen"		fysieke wiebeligheid
De kwaliteiten van de professional zijn niet alleen voor jongens, maar ook voor meisjes.		
	Inzicht hebben waar het gedrag vandaan komt	Van alles een competitie maken
tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen		hun kwaliteiten gebruiken om het onderwijs vorm te geven
	Duidelijk zijn	Direct, kort en duidelijk uitleggen
Verantwoordelijkheid geven		Ze willen het graag zelf doen
Contact maken/stimuleren		Ze willen graag voor iemand werken
Humor hebben		Ze willen graag iets van jou als docent zien
Humor		ontspanning
doe-opdrachten, jongens laten uitdelen/taken geven		Actie ,aandacht
spelvorm in les		competitiedrang
Inlevingsvermogen		gekend en herkend worden
	Kennis van zaken over jongensbrein	bewegingsdrang
Tools om activerende werkvormen voor jongens te ontwikkelen/te gebruiken		competitiedrang
Inlevingsvermogen		gekend en herkend worden
humor		korte spanningsboog en dus slechter geconcentreerd. Interesse. bewegen
	structuur	
durven loslaten		
afwisselen		
competitie		
afwisselende werkvormen		
ga op hun level zitten		
	duidelijke regels	
inlevingsvermogen		alle
begrip		alle
creativiteit		Anders kunnen werken, ontdekken, bewegen, etc
bewustzijn verschillen jongens/meisjes		waardering
humor		relativering
	duidelijkheid	structuur
afwisseling lesopbouw en lessen ook aandacht voor meer 'mannelijke'		bijv. competitie

eigenschappen, spelelement invoeren in de les.		
humor		Jongens zijn speels en vinden de les daardoor interessanter.
meer actie/activiteiten/wisselingen in de les	?	Er is meer variatie waardoor de jongens zich beter kunnen concentreren per les onderdeel. Voor een langere tijd aan iets werken: dat is lastiger.
	duidelijke regels in de klas hanteren	Jongens weten daardoor de grenzen en hoe ver ze kunnen gaan in de klas. Er zijn geen onduidelijkheden.
	instructies met duidelijke, korte stappen	Door een soort stappenplan te maken, weten jongens precies wat ze moeten doen. Het is dus niet te talig en te lang, want dan is de kans op afhaken groter.
inlevingsvermogen, aandacht voor en begrip van levenswereld van jongens en hun interesses		gezien worden
humor		niet alleen maar serieus doen
	directheid, duidelijkheid, uitleggen waaróm je iets doet	weten waar ze aan toe zijn, grenzen begrijpen
	differentiëren, uitdaging bieden	uitdaging
aandacht geven		gezien worden
	lesstructuur, grenzen stellen	structuur, duidelijkheid
persoonlijke aandacht		gehoord worden
ruimte bieden		autonoom
	groot repertoire didactische en pedagogische vaardigheden	voor jongens werkbare en aantrekkelijke lesvormen, werkvormen. Begrensd willen worden, fysiek mogen zijn, voor jongens werkbare en aantrekkelijke lesvormen, werkvormen. Begrensd
	onderwijskundig stevig onderlegd	Minder klassikaal les, meer toetsmomenten i.p.v. toetsen bijv., huiswerk vrij thuis???
flexibiliteit, creativiteit		zich erkend en gezien voelen, zich veilig en goed willen voelen op school, het idee hebben dat ze wat leren.
humor, ...		identificatie??

		willen worden, fysiek mogen zijn,
	onderwijskundig stevig onderlegd	Minder klassikaal les, meer toetsmomenten i.p.v. toetsen bijv., huiswerkvrij thuis???

Jan Ruigrok is oprichter van ECHO, het Expertisecentrum voor Herstelrecht in het Onderwijs en eigenaar van Rigardus.

Voor contact:

+31 (0)10 4820603

+31(0) 6 225 225 65

jan@rigardus.nl

www.rigardus.nl en www.herstelrechtinhetonderwijs.nl .

[@rigardus.nl](https://twitter.com/rigardus.nl)